UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Jncipiens ab Anno Domini CCCC.XL. perueniens vsque ad D.XVIII. inchoatur ab Imperio Justini senioris: complectitur Annos LXXVIII.

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annus 508. Symmachi Pap. Annus 10. Anastasii Imp. 18. Theodorici Reg. 16.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14573

Visual Library

IESV CHRISTI
Annus 508.

SYMMACHI PAP. Annus 10. | ANASTASII IMP. 18. THEODORICI REG. 16.

I. CHRISTI annus quingenteſimus octauus deſcriptus habetur in Faſtis Conſulatu Venantij, Decij Iunioris & Celeris. Ita Faſti Panuini pro arbitrio addentis vel mutantis paſſim nomina, quem in priori editione me ſecutum pœnituit. Etenim Caſſiodorus Decium non habet, ſed Venantium iterum & Celerem, ſed & apud Marcellinum Comitem nulla de Iuniori Decio prorſus mentio. Porrò in Conſulibus error, alios parit errores. Cùm igitur hi Conſules ordinarij in antiquioribus Faſtis poſiti habeantur, nec de Clodoueo, qui litteris Anaſtaſij fuerat deſignatus, vſquàm mentio, planè opinari licet, reſpuiſſe Clodoueum Franchorum Regem oblatos ab Anaſtaſio hæretico Imperatore codicillos, quos miſerat Conſulatûs, de quibus ita Gregorius [a]: *Ab Anaſtaſio Imperatore codicillos de Conſulatu accepit: & in baſilica beati Martini tunicâ blateâ indutus eſt & chlamyde, imponens vertici diadema. Tunc aſcenſo equo, aurum argentumq́; in itinere illo, quod intra portam atrij & eccleſiam ciuitatis eſt, præſentibus populis manu propriâ ſpargens, voluntate benigniſſimâ erogauit: & ab ea die tamquàm Conſul & Auguſtus eſt vocitatus.* hæc Gregorius: putans eo modo Clodoueum ſumpſiſſe Conſulatûs inſignia: verùm quæ illa eſſent, à Caſſiodoro ita deſcribuntur in formula Conſulatûs [b]: *Per illam indictionem Conſulatûs te decoramus inſignibus: Pinge vaſtos humeros vario colore palmata: validam manum victoriali ſcipione nobilita: lares proprios etiam calceis auratis egredere: ſellam curulem pro ſua magnitudine multis gradibus eniſus aſcende.* Hæc ergo cùm ita ſint, propriùs dici poteſt, ea quæ ſcribit Gregorius, repræſentare ſpeciem de victoria obtenta triumphi, quàm inſignia exprimere Conſulatûs. Nam ſi (vt putauit) accepiſſet Clodoueus oblatum ab Anaſtaſio Conſulatum: cur non eſt inditum eius nomen Conſularibus Faſtis? haud enim par eſt credere alium quàm ordinarium Conſulem tantum Regem Clodoueum ab Anaſtaſio deſignatum: ſiquidem quem nominant honorariũ, vel ſuffectum, cuilibet ordinis Senatorij quàm facillimè dari conſueuit. Nam ſi exemplo res agenda eſt; cùm à Zenone Imperatore Theodorico Regi Gothorum oblatus eſt Conſulatus, fuit ille ordinarius, & nomen eius in Faſtis cum ordinarijs Conſulibus receptum eſt: quòd vtique de Clodoueo itidem accidiſſet, ſi oblatum ab Anaſtaſio ordinarium Conſulatum acceptâſſet. Sed & qui Patriciatu, non Conſulatu putat Clodoueum donatum, meâ quidem ſententiâ fallitur; inferior enim erat Patriciatûs dignitas Conſulatu, & communis pluribus. Cæterùm veteres [c] omnes Conſulatum, non Patriciatum oblatum dicunt.

a Greg. hiſt. Frãc. lib. 2. c. 38

DE CONSVLATV OBLATO CLODOVEO.

b Caſsiod. Var. lib. 6. epiſt. 1.

c Ammon. li. 1. Hinmar in Vita S. Remigij & alij.

II. Sed vnde iſtiuſmodi muneris Anaſtaſio Auguſto hoc potiſſimùm tempore exhibendi ratio? Meminiſſe oportet inimicitias exortas inter Anaſtaſium Imperatorem & Theodoricum Italiæ Regem, huncq́; vendicâſſe ſibi Pannoniam, quæ ad Orientale ſpectare videbatur Imperium: perſeuerâſſe autem eiuſmodi odium acrioribus ingremẽtis, res geſtæ ab Anaſtaſio ſub huius anni Conſulatu declarant, de quibus ita perbreuiter Marcellinus in Chronico: *Romanus Comes Domeſticorum, & Ruſticus Comes Scholæ cum his* armatis nauibus, totidemq́; dromonibus octo millium armatorum ſecum ferentibus, ad deuaſtanda Italiæ littora proceſſerunt, & vſque ad Tarentum antiquiſſimam ciuitatem aggreſſi ſunt; remenſoq́; mari, inhoneſtam victoriam, quam piratico auſu Romani ex Romanis rapuerunt, Anaſtaſio Cæſari reportârunt.* hæc ipſe. Talia Anaſtaſius præſumpſit hoc anno, quo ſciebat Theodoricum eſſe in expeditione (vt dicemus) in Gallijs.

INTER ANASTASIVM ET THEODO. BELLVM CONFLATVM.

* centum

III. Pergrato igitur accipiens animo excitatum potentiſſimum Franchorum Regem aduerſus Gothos ſuos hoſtes Anaſtaſius Imperator, accepto obtentæ de illis victoriæ nuncio, quo tantum demerere Principem poſſet, ad eumdem legatos cum codicillis Cõſularibus miſit, eidem gratulaturus, & in propoſito perſiſtere magis magiſque cohortaturus. Sed (vt dixi) ſpreuit Chriſtianiſſimus Franchus Rex ab hæretico Imperatore oblatum munus: vnde opus fuit Anaſtaſio alium loco ipſius Conſulem ſubrogare, quem diximus nomine Celerem. At de Conſulibus ſatis.

ANASTASIVS AVCVPATVR AMICITIAM CLODOVEI.

IV. Iam verò quæ inter Clodoueum Franchorum Regem & Theodoricum Regem Italiæ hoc anno tranſacta ſint, videamus ex Procopio fideliter rem geſtam ita narrante [d]: *Theodorico deinde cum Gothorum exercitu aduentante, trepidanter Germani,* ipſi nimirùm Franchi, *obſidionem Carchaſonæ ſoluerunt; indeq́; profecti, eam Galliarum & præter Rhodanum flumen mox occupant regionem, quæ in Oceanum vergit: quoſcum loco depellere Theodoricus nil poſſet, vt ſibi haberent quæ iam occupâſſent, permiſit; ipſe verò reliquam Galliarum tunc partem recuperauit.* hæc ſincerè Procopius: qui autem impenſiùs quàm par eſt ſtuduêre Gothorum rebus hiſtorici, vt Caſſiodorus atque Iordanus, ingentem hoc anno cladem Frãchos à Gothis accepiſſe teſtantur. Nam Caſſiodorus ſub huius anni Conſulibus hæc ait in Chronico: *His Conſulibus, contra Franchos à domino noſtro deſtinatur exercitus; qui Gallias Franchorum deprædatione confuſas, victis hoſtibus ac fugatis, ſuo acquiſiuit imperio.* hæc Caſſiodorus. Iordanus verò ipſe Gothis fauens ſic ait [e]: *Non minùs trophæum de Franchis per Hibbam ſuum Comitem in Gallijs acquiſiuit, plus triginta millibus Franchorum in prælio cæſis.* hæc ipſe. At ſicut non inficiaſimus, bellum penè deploratum, ab ipſo Theodorico propè in integrum reſtitutum: ita minimè conſenſerimus tam immenſam Franchos cladem ſuſcepiſſe. Etenim quomodo potuiſſet protritus adeò ingenti ſtrage Franchorum exercitus ad tertiam vſque Indictionem perſeuerâſſe in obſidione ciuitatis Arelatenſis, vt proximè dicturi ſumus? Quomodo, inquam, profligatus à Gothis Franchorum exercitus, (vt idem Caſſiodorus [f] teſtatur) auſus eſt in vrbe munitiſſima atq; fortiſſima obſidere Gothos: Victoris enim & non victi eſt, obſidere in vrbe primaria regni hoſtes.

d Procop. de bello Goth. li. 1.

DE PVGNA GOTHORVM CVM FRANCHIS.

e Iordan. de reb. Getic.

f Caſsiod. Var. lib. 8. epiſt. 10.

V. Accipe igitur quæ de Arelatenſi obſidione apud Caſſiodorum leguntur, dum laudes Toli vnius ex ducibus qui intùs propugnabant, ab Athalarico Rege narrantur: *Admonet* (inquit) *etiam expeditio Gallicana, vbi iam inter duces directus, & prudentiam ſuam bellis & pericula promptiſſimus ingerebat. Arelate eſt ciuitas ſupra vndas Rhodani conſtituta; quæ in Orientis proſpectum tabulatum pontem per nuncupati fluminis dorſa tranſmittit. Hunc & hoſtibus capere, & noſtris defendere neceſſarium fuit. Quapropter excitata ſunt Gothorum, Francorumq́; validiſſimâ tempeſtate certamina. Affuit illic dubijs rebus audacia candidati,* Toli nimirùm ducis, de quo eſt ſermo, *vbi taxta cum globis hoſtium concertatione pugnauit, vt & inimicos à ſuis deſiderijs amoueret, & vulnera factorum ſuorum ſigna ſuſciperet: vulnera, inquam, opinio inſeparabilis, ſine aſſertore præconium, propria lingua virtutis, quæ licèt ad præſens periculum ingerant, reliquum tamen vitæ tempus exornant.* & inferiùs, cùm iterum eadem ex cauſa idem in Gallias dux Gothorum Tolus eſt miſſus: *Mittitur igitur, Francho & Burgundio decertantibus, rurſus ad Gallias tuendas, ne quid aduerſa manus præſumeret, quod noſter exercitus impenſis laboribus vindicâſſet.* ſed quando id factum ſit, dicemus inferiùs.

FRANCHI OBSIDENT LOCA GOTHORVM.

VI. Vides ex his magnoperè laboratum à Gothis, ne ipſi cum populis ſuccumberent victoribus & aliena inuadentibus Franchis: vnde factum eſt, vt liberatâ ciuitate Arelatenſi, alijsque locis ab oppugnantibus Franchis, Theodoricus Rex tum Arelatenſibus, tum alijs populis relaxauerit quartæ Indictionis proximè ſequentis tributum, eſt de his epiſtola ipſius Theodorici ad Gemellum [g] vbi hæc leguntur: *Arelatenſibus itaq́;, qui noſtris partibus perdurantem glorioſæ obſidionis penuriam pertulerunt, per Indictionem quartam fiſcalia tributa noſtra relaxat humanitas, ita vt futuro tempore ad ſolitam redeant functionem.* vſque planè ad illud tempus perſeuerâſſe laborioſiſſimam obſidionem, quæ poſt nonnulla ſequuntur verba iſta declarant: *Non*

RELAXAT TRIBVTA GALLIS THEODORICVS.

g Apud Caſsiod. Var. lib. 3 ep. 32.

decet

decet (inquit) *ſtatim de tributis eſſe ſolicitum, qui pro noſtra fidelitate caſum vix potuit declinare poſtremum: à quietis iſta,* tributa ſcilicet, *non obſeſſis inquirimus.* Eadem concedens Prouincialibus in Gallia conſtitutis, ad ipſos ſcribens [a], cauſam relaxandi tributi, iſtam inſinuat: *Vobis itaq; hoſtili ferocitate vaſtatis pro qualitate læſionis per indictionem quartam relaxatam agnoſcite tributariam functionem: quia non gratulamur exigere quod triſtis noſcitur ſolutor offerre,* &c. Vides igitur quâ ratione velint Franchorum exercitum armis Gothorum fuiſſe protritum, qui obſidentes ciuitates Gothorum, duos & ampliùs annos in defenſione ciuitatum obſeſſarum vſque ad quartæ Indictionis ingreſſum eoſdem Gothos occupauere?

[a] Caſſiod. lib. 3. ep. 40.

VII. His autem ad labefactatam hiſtoriæ veritatem vindicandam in medium adductis, qualia quantaque in Arelatenſi obſidione pati cõtigerit S. Cæſarium eius vrbis Epiſcopum, enarrare aggrediamur, præſertim verò dignam perpetuis monumentis in ſummis periculis oſtenſam ſæpè viri conſtantiam. Qui igitur ſpectator rerum interfuit Cyprianus, iſta omni fide ſignata poſteris legẽda tradidit [b]: *Franchis* (inquit) *& Burgundionibus vrbem Arelatenſem obſidentibus, Alarico Rege à fortiſſimo Clodoueo Rege in conflictu perempto: Theodoricus Italiæ Rex, miſſis ducibus ſuis, in campi prouinciam ingreſſus erat. In hac ergo obſidione monaſterium, quod ſorori eius* ſanctæ Cæſariæ *& cæteris virginibus conſtruebatur, magna ex parte deſtructum eſt, tabulis & cœnaculis barbarorum ferocitate direptis & euerſis. Cùm autem vir Dei laborem, quem ipſe accelerari iuſſiſſet, ſuâq; manu & ſudore promouiſſet, ſubrui videret, gemino quodam dolore correptus eſt.*

[b] Cyprian. Vit. S. Cæſar. apud Sur. die 27. Aug.

VIII. *Tunc enim clericus quidam eius & cognatus eius, ſe captum iri metuens, iuuenili leuitate permotus, malo dæmone beati viri odio eum incitante, funiculo ſeſe noctu è muro ſubmiſit, & proximâ luce vltrò ſe dedidit hoſtibus vrbem obſidione prementibus. Quod vbi Gothi, qui intra erant oppidum, compererunt, incurrunt in ſanctum virum: populus & in primis Iudæi impotenter* [*] *inſultant, motâq; ſeditione, vociferantur, Antiſtitem vrbis prodendæ cauſa conciuem ſuum ad hoſtes noctu ablegâſſe. Nullus hic fides, nullus probationi, nullus deniq; puræ conſcientiæ relinquitur locus, Iudæis præſertim & hæreticis procaciter & ſine intermiſſione clamantibus. Itaq; ex Eccleſiæ domo extrahitur Antiſtes, atq; in Palatio arctiſſimæ cuſtodiæ traditur, vt noctu in Rhodanum demergatur, aut certè in caſtro Vgernenſi detineatur, donec exilio mulctatus prolixiores det pœnas. Domus itaq; Eccleſiæ & cubiculum Antiſtitis ab Arianorum turbis occupatur.*

[*] impatienter

S. CÆSARIVS VT PRODITOR DETRVSVS IN CARCEREM.

IX. *Sed ecce dum Gothus quidam, cæteris contradicentibus, in eius lecto recumbit, diuinitus percutitur, & alterâ die excedit è vita, ne quiſquam deinceps ſerui Dei locum pollutâ conſcientiâ violare auderet. Sed cùm ex vtraq; ripa dromonem, qui hoſtium obſidione inictus fuerat, Gothi, Dei nutu erigere non valerent, noctu ſanctum virum in Palatium reuocârunt; ſed vſque adeò eius celantes perſonam, vt vtrùm adhuc eſſet in viuis, nullus Catholicorum ſcire poſſet. Dum ergo diabolo exultante, & Iudæis plaudentibus, hæc geruntur: Iudæi etiam in noſtros vbiq;, nullâ cuiuſquam habitâ ratione, perfidiæ probra iactantibus: nocte quâdam vnus ex illis ex eo loco, quem ad agendas in muro excubias fortè acceperat, ligatam ſaxo epiſtolam, tamquàm in hoſtes illud vibrans, in caſtra illorum conjicere conatus eſt: in qua nomen ſuum religionemq; exprimens, hortabatur, vt noctu eo loco, quo ipſi excubarent, ſcalas admouerent vrbem ingreſſuri, eâ conditione, vt pro tanto beneficio id redderent Iudæis, ne quiſquam eorum aut caperetur, aut rerum ſuarum iacturam faceret.*

X. *Manè verò digreſſis nonnihil à muro hoſtibus, quidam è propugnaculo egreſſi, epiſtolam illam conſpiciunt, tollunt ſecum intra vrbem aſportant, cunctiſq; in foro publicitùs oſtendunt. Mox auctor epiſtolæ producitur, conuictuſq; punitur: ſæua Iudæorum immanitas Deo & hominibus inuiſa tandem euidentiſſimè confunditur. Daniel noſter, id eſt, S. Cæſarius è lacu leonum educitur: ſatraparum accuſatio publicatur: completur in eorum auctore illud Propheticum* [c]: *Lacum aperuit & effodit eum, & incidit in foueam, quam fecit.*

PRODITIO IVDÆI PATEFACTA.

[c] Pſal. 7.

XI. *Porrò Arelatem Gothis cum innumera captiuorum turba reuertentibus, replentur ſacræ baſilicæ, replentur Eccleſiæ domus Fidelium multitudine: & cùm multâ inopiâ laborarent, quæ ad victum veſtitumq; pertinerent, affatim eis præbuit vir beatus, donec ab ipſo omnes eſſent redempti argento, quod venerabilis Eonius antecesſor eius Eccleſiæ menſæ reliquerat; obſeruans illud, quòd Dominus in paropſide intinxit panem, non in vaſe argenteo; diſcipuliſq; præcepit, ne poſſiderent aurum vel argentum. Hoc autem ſanctum opus ita proſecutus eſt, vt etiam ab illis, quæ ad diuini myſterij diſpenſationem pertinent, non abſtineret, thuribulis, calicibus, patenis argenteis. Dicebat enim: Ne homo rationalis Chriſti ſanguine redemptus, amiſſâ libertate & durâ preſſus ſeruitute, aut Arianus efficiatur, aut Iudæus, aut ex ingenuo ſeruus, aut ex libero ſeruus. Ornauit igitur & defendit, non deformauit Eccleſiam: patere voluit filijs viſcera matris, non precludi; hoc ſæpiſſimè dicens: Velim reſpondeant mihi plerique Domini ſacerdotes, & reliqui de clero, qui neſcio quo ſuperfluitatis amore nolunt dare inſenſibile argentum & aurum ex Chriſti donarijs pro mancipijs Chriſti: Velim, inquam, dicant mihi, ſi quo caſu ipſi in eam calamitatem inciderent, vellent ne eiuſmodi inſenſibilibus donarijs in libertatem vindicari; aut potiùs ſacrilegij loco haberent, ſi quis eis ex diuinis munuſculis ſubueniret? Equidem non puto id ingratum eſſe Deo, de ſuo miniſterio redemptionem parari, qui ſe ipſum pro hominibus redimendis dedit.* Sic ille. *Nos verò vidimus quoſdam laudare in ſancto viro quòd ita fecerit, non tamen ullo pacto velle imitari. An non in vitro habetur ſanguis Chriſti? An non in ligno ſuſpenſum fuit eius ſacratiſſimum corpus, noſtræ ſalutis cauſâ? Nos quidem credimus & confidimus in Domini miſericordia, fide & precibus beati Cæſarij id effectum eſſe, vt ipſius temporibus ita obſeſſa ſit ab hoſtibus ciuitas Arelatenſis, vt tamen nec capi potuerit, nec prædæ patere; atq; ſic deinde à VViſigothis in Oſtrogothorum ditionem peruenit, hodieq; in Chriſti nomine paret clariſſimo Regi Childeberto* Clodouei filio, *vt poſſit de ea quoq; dici: Transierunt de gente in gentem, & de regno ad populum alterum: & non permiſit Deus ſub illo hominem nocare Arelatenſibus ſuis.* & poſt nonnulla de monaſterio ab eo ſacris virginibus erecto, de eodem S. Cæſario ſubijcit:

S. CÆSARIVS TACIT AC REDIMIT CAPTIVOS FIDELES.

COMMENDATA CÆSARII ERGA CAPTIVOS CHARITAS.

XII. *Sed hoc quoq; nomine in beatum virum inuidiæ facibus inflammatus Satan, in eum accuſatione conflatâ, id effecit, vt Rauennam vſque ſub cuſtodia pertraheretur* ad Theodoricum Regem: *vt impleretur etiam in illo, quod habet Scriptura diuina* [d]: *Tamquàm aurum in fornace probauit electos Dominus. Venit ergo in Palatium ad Theodoricum Regem, eumq; intrepidè ſalutat. Cernens Rex eum nihil formidantem, & aſpectu venerabilem, reuerenter ei aſſurgit, eumq; depoſitis capitis ornamentis, clementer reſalutat. Deinde placidè ſciſcitatur ab eo, de labore itineris, de Gothis ſuis & Arelatenſibus. Poſteà egreſſo ſancto Pontifice, Rex ad ſuos ait: Non parcat illis Deus, qui tantæ ſanctitatis & innocentiæ virum fruſtrà compulerunt tam prolixum iter conficere. Quantus enim ille ſit, vel hinc liceat animaduerti, quòd cùm ad ſalutandum me ingrederetur, totus contremui, vidiq; in eo angelicum vultum, vidi virum Apoſtolicum: prorſus nefas puto de tam venerabili viro quicquam duriùs ſtatuere, aut malè de eo ſentire.*

RVRSVS CÆSARIVS ACCVSATVR.

[d] Sap. 3.

XIII. *Deinde beato viro in hoſpitium ingreſſo, miſit* idem Rex *magni pretij diſcum argenteum librarum plus minùs ſexaginta, & cum eo ſolitos trecentos; iuſſitq; illi ſic dici: Accipe, ſancte Epiſcope: rogatq; te filius tuus Rex, vt vaſculum iſtud pro munere tua beatitudo dignetur ſuis vſibus pro ipſius memoria reſeruare. At vir ſanctus, qui præter cochlearia nihil vmquàm argenti ad ſuam menſam vſum adhiberi paſſus erat, tertio inde die per miniſtros ſuos diſcum prius æſtimatum iuſſit publicè vendi; cuius pretio multos redemit captiuos. Illicò Regis ſatellites ad eum referunt, ſe vidiſſe regium munus palàm proſtare, eoq; diſtracto ſanctum Epiſcopum multos è captiuis liberâſſe. Tam enim ad eius hoſpitium ingens confluebat pauperum multitudo, vt præ miſerorum ſuas calamitates exponentium denſitate, vix ad ſalutandum eum pateret acceſſus. Vidimus verò etiam per plateas miſerorum immenſos greges curſitare euntium ad virum Dei atque reuertentium.*

THEODORICVS VENERATVS ET S. CÆSARIVM.

XIV. *Poſtquàm autem rem ad eo geſtam comperit Theodoricus Rex, tantâ eum laude & admiratione proſecutus eſt, vt in eius Palatio ſeruientes Senatores ac proceres certatim offerrent beato viro munera, quæ eius manibus diſpenſarentur; magno Dei beneficio id ſibi præſtitum affirmantes, quòd talem Antiſtitem digni fuiſſent conſpicere, qui ipſorum temporibus dictis & factis germanum ſe Apoſtolorum ſucceſſorem & verè Apoſtolicum declararet. Et quia nihil fama velocius eſt, cùm in eiuſmodi ſanctiſſimo opere frequens*

CÆSARII MAGNVM NOMEN.

*eſſet vir ſanctus, Romæ celebris eius extitit opinio: tantoq́; eius viſendi deſiderio arſere omnes, Pontifex, clerus, Senatus, proceres, & populus, vt priùs eum iam animo complecterentur quàm oculis conſpexiſſent. Intereà captiuos omnes vltra Duriam**, *maximeq́; Arauſicenſes, qui omnes capti erant, quorum etiam plerosq́; Arelate liberauerat, in Italia vinctos (vt potuit) redemit: & vt plenior gauderent libertate, exhauſtos curauit iumentis & plauſtris impoſitos non ſine ſuorum ſolatio ad propria reduci.* ſubdit his Cyprianus, qui interfuit, miracula, quæ ibi Deus per ſeruum ſuum operari dignatus eſt in mortuum ad vitam reuocando, & dæmonum infeſtationem ab Elpidio diacono expellendo. Demùm verò de eiuſdem Cæſarij Romam aduentu ad Romanum Pontificem Symmachum iſta ſubiungit:

* Druentiam

XV. CÆSARIVS ROMAM PERGIT.

Poſt hæc Romam veniens; beato Symmacho Pontifici, ac deinde Senatoribus exhibetur, agunt omnes gratias Deo & Regi, quòd licuerit ipſis corporeis oculis illum intueri, quem iamdudùm animi obtutibus conſpexiſſent: virumq́; Apoſtolicum non iam de fama, ſed præſentia comprobantes, certatim diligere & venerari ſtudent. Atq́; ipſe etiam Pontifex Symmachus præclarâ eius meritorum dignitate permotus (non ſolùm eum veriſſimè Metropolitani honore præditum voluit, ſed etiam ſpeciali quodam priuilegio pallij vſum ei permiſit: & diaconos eius perinde ac Romanæ Eccleſiæ diaconos, dalmaticis vti voluit. His geſtis, ſanctus vir Arelatem reuerſus, excipitur cum pſalmodijs & canticis: & qui in Italiam exulaturus ierat, confectâ captiuorum redemptione, octo ſolidorum millia ab Italia ſecum reportauit. hactenùs comes itineris Cyprianus. Subdit verò, ipſum propenſiori curâ erga captiuorum redemptionem, ad eos perquirendos & redimendos, clericos atque etiam Abbates ad diuerſa loca miſiſſe. Certè quidem contuliſſe eidem ad hoc opus pecuniam ipſum Romanum Pontificem, cùm Cæſarius eſſet Romæ, poſſumus intelligere ex eo, quòd ſcimus, teſte Anaſtaſio Bibliothecario, in his potiſſimùm Symmachi enituiſſe ſtudium, de quo ait [a]: *Hic captiuos per Liguriam & Mediolanum & per diuerſas prouincias pecunijs redemit, & dona multiplicauit & dimiſit.*

a Anaſt. in Symmach.

XVI. Ne putes autem auctorem, qui iſta conſcripſit de S. Cæſario Cyprianum amore magiſtri amplificatione vſum, veritatiſque terminum ſupergreſſum: alium de his teſtem accipe, ſuorum quoque temporum ſcriptorem eximium, Ennodium dico diaconum, cuius extant litteræ ad ipſum ſanctum Cæſarium datæ, cùm quæ erga eum Rex Theodoricus exhibuiſſet officia, idem Cæſarius anteà literis ſignificâſſet. epiſtola autem Ennodij ad Cæſarium reddita ita ſe habet.

XVII. ENNODII EPISTOLA AD S. CÆSARIVM.

Quod ſpe perceperam, literis indicâſtis: nam venerandi promulgatione colloquij, quid cæleſtis Imperator domnum Regem circa vos facere compuliſſet, agnoui. Ergo cui poſtquàm meritum veſtrum patuit, nequaquàm ſe felicitas actionis abſcondit. Quis hominum nobiliſſimo in Chriſti ſeruitute Pontifici terrenas dominationes neſciat eſſe ſubiectas, & minacem Regis potentiam innocentiæ obiectione ſuperari? Quando Principatus purpura aut cilicia deſpexit, aut pallium? Quando libertas illa ſtrictiſſima credidit ſibi ante Chriſtianam humilitatem licere quod voluit, aut quando ei licuit velle quod læderet? Quòd ſi inter hæc tuæ ætatis exempla recitantur, & ſæuitiam circa cultores Dei tyrannicam reducas in medium: ſcimus quia ab illis noſtri dogmatis ſectatores, ne vnquam morerentur, occiſi ſunt: Tunc militibus ſuis vitam & æternitatem, obſequente gladio, perpetuus ille dux contulit: illi inimicorum ſuorum miniſterio perdiderunt originariam vtilitatem.

XVIII. MIRIFICÆ LAVDES S. CÆSARII.

*Te, mi domine, in Orbe iam Chriſtiano diuina Lex peperit, & Apoſtolici vberis lacte nutriuit. Tu cæteros, velut Solis magnitudo aſtris minoribus comparata, tranſgrederis. Te qui interioris hominis oculis inſpexit, inſtructus eſt; nam cùm & facie ipſa foueas puritatem, delinquentes feriato ore caſtigas. Boni de conuerſatione tua, quocumq́; proceſſeris, imitanda inueniunt; malis fugienda demonſtras. Beatus tu, cui à Deo tributum eſt, vt & monitis doceas, & exemplis; qui ad pij itineris directum ſemper exiſtens prauius, inuitâſti. Quis non optet, te loquente, vt ſciat plura, non legere, tu dum libris genium** *relatione concilias & magiſtros informas: Tibi debet quicumq́; ille ſcriptorum maximus, quòd eum dote elocutionis amplificas,* S. Auguſtinum videlicet, quem aduerſus Fauſtum eum impugnantem defendit.

* gentium

XIX. ALLVDIT AVCTOR AD RES GESTAS CVM THEODORICO.

In te lux conuenit ſermonis & operis. Vnde hæc prærogatiua Tranſalpinis? Vnde parentibus meis inauſpicata ſublimitas, vt talem virum miſerint? Sed cur inter terrena quæritur res cæleſtis? Potuit ergo ante te quodlibet Palatij ſupercilium non iacere? Potuit tibi capita ſubtrahere, quem mitiorem euibus faciunt errata pugnacem? Latiùs me & meritum veſtrum vocat & diligentia; ſed loquacitatem meam Lex epiſtolaris includit. Quod ſupereſt, benignæ ſeruitutis meæ munera accipite, & me Deo noſtro orationum ſuffragijs intimate: frequenter de his, quæ vobiſcum aguntur, vel acta ſunt, informantes. Deprecor etiam, vt quicquid apud vos promeruit ruſtici ſupplicatio, (qui quantum audio) fornicationes ſuas nomine veſtit vxorum, & vocabulo legis putat excuſari poſſe reum criminis, ſcribi manifeſtes miniſterio litterarum. hactenùs Ennodius ad S. Cæſarium.

XX. Sed minimè prætereundum, fuiſſe S. Cæſario ſororem haud imparis ſanctitatis, ſicut eiuſdem nominis, Cęſariam nominatam, quam Deo dicatam ſanctam virginé in Maſſilienſi monaſterio excoli voluit monaſticis inſtitutis, eamq́ue poſteà Arelatenſi à ſe conſtructo præfecit monaſterio virginum, vbi admirandâ claruit ſanctitate. Narrat hæc Cyprianus in Vita, quam ſcripſit, S. Cæſarij: ſed & Cæſariæ meminit Venantius Fortunatus [b], cùm canit præconia virginum: his verſibus:

b Venant. li. 8. carm. de virg.

Has inter comites coniuncta Cæſaria fulget
Temporibus noſtris Arelatenſe decus:
Cæſarij monitis luci ſociata perenni,
Si non martyrij, virginitatis ope.
& inferiùs:
Dulce decus, vbi ſit veneranda Cæſaria præſens,
Præſule Cæſario non caritura tuo.

Scripſiſſe illi quidem regulas monaſticas obſeruandas ipſum S. Cæſarium, idem Fortunatus ſæpè declarat, dum de eiuſdem Cæſarij regula meminit, vt cùm ait de S. Radegunde eamdem vitam monaſticam profitente [c]:

Regula Cæſarij linea nota tibi eſt.
& alibi [d]:
Concipiente fidem Chriſti Radegundis amore
Cæſarij lambit regula quicquid habet.
& ad Martinum Galliciæ Epiſcopum [e]:
Atq́; adſcita ſibi ſeruetur in vrbe Geneſii
Regula Cæſarij Præſulis alma pij,
Qui fuit Antiſtes Arelas de ſorte Lerini.

c Fortunat. lib. 8. carm. de nomine ſuo.
d Fortunat. lib. 8. carm.
e Fortunat lib. 5. carm.

Cum verò adeò frequens mentio ſit de Cæſarij regulis editis de vita monaſtica, nec extent illæ quidem: putamus eas in S. Benedicti monaſtica inſtituta receptas, nō autem perijſſe. Sicut enim ipſum Lerinēſe cœnobium ceſſit vſui monachorum S. Benedicti, ita & ipſas Cæſarij conſtitutiones monaſticæ vitæ vt riuum in flumen deriuatas eſſe è regula S. Benedicti, mihi facilè perſuadeo.

XXI. Ad eiuſdem quoque Cæſarij laudem ſpectare putamus, quæ idem Theodoricus Rex pro Gallicanis Eccleſijs iuſtè pieq́ue reſcripſit, ac primùm ad Ibam ducem hæc inter alia [f]: *Præſenti tibi auctoritate præcipimus, vt poſſeſſiones Narbonenſis Eccleſiæ, ſecundùm præcelſæ recordationis Alarici præcepta, à quibuslibet peruaſoribus occupatæ teneantur, æquitatis facias contemplatione reſtitui: quoniam verſari nolumus in Eccleſiæ diſpendio præſumptiones illicitas; dum noſtra deceat tempora, ſedare confuſa. Eſto contra talia omninò ſolicitus: vt qui es bello clarus, ciuilitate quoque reddaris eximius. Sic & arma tua, Deo adiuuante, corroboras, ſi iuſtitiam mediocribus ſeruare contendas.*

f Caſſiod. Var. lib. 4. epiſt. 17.

THEODORICVS REX IVSTITIÆ OBSERVANTISSIMVS.

XXII. Sed audi aliud, quod edidit idem Theodoricus ſpecimen iuſtiſſimi Principis (cùm Seuero Epiſcopo reddi voluit quicquid exercitus trāſeundo eius Eccleſiæ damni intuliſſet: ad ipſum enim ſcribens, hæc inter alia [g]: *Significamus nos per Montanarium ſanctitati veſtræ mille quingentos ſolidos deſtinâſſe: quos prouincialibus, quos quemq́; præſenti anno, exercitu noſtro tranſeunte, diſpendium pertuliſſe cognoueris, habitâ læſionis æſtimatione, diſtribuas; vt nullus à noſtra munificentia reddatur alienus, quem ſua damna grauauerunt.* Habes igitur, vnde perſpicias, cur Theodorico cuncta fermè dextera eueniſſe contigerit; nimirùm quòd Arianus licèt, Catholicorum nihilominus proſpiciebat Eccleſijs, & ſacerdotes Catholicos debito proſequebatur honore, atque

g Caſſiod. Var. lib. 2. epiſt. 8.

muneribus etiam frequentabat, nec à ſuis in expeditione militari quicquam ſine compenſatione damni patiebatur inferri. Sed ad Cæſarium.

XXIII. His verò de S. Cæſario enarratis, veluti corollarium apponamus veneratione dignum antiquitatis monumentum, ab ipſa (vt in fine dicemus) Eccleſia Arelatenſi petitum: nempe teſtamentum per epiſtolam ab eo conſcriptum: quod tamen nonnihil mendoſum exeſum puluere vetuſtas tandem exhibuit. ſic enim ſe habet.

S. Cæſarii teſtamentum per epiſtolam.

Pax Eccleſiæ Arelatenſi. Cæſarius Epiſcopus presbyteris & diaconibus, ſanctæ ac venerabili Cæſariæ Abbatiſſæ, quam Dominus per meam paruitatem in monaſterio noſtro præpoſuit, ac vniuerſæ congregationi, quam ibi Dominus ſuâ gratiâ collocauerit, in Domino æternam ſalutem. Cùm Eccleſiaſtica pietas conſuetudinis ſuæ rem faciat, ordinabiliter ſcilicèt, quò peregrinis & deſtitutis opem largitionis impendat: quantò magis cum opportunitas aut neceſſitas fuerit, vt ſanctis quibuſq; & Deum timentibus aliqua largiatur, ampliùs debet pia miſericordia ſuæ viſcera dilatare: Et ideo iuxta hanc epiſtolam, quam manus noſtræ ſubſcriptione roborauimus, cuiq; diem & Conſulem ſubtùs adiecimus, Deo diſpenſante hoc teſtamentum meum condidi, vel manu propria ſubſcripſi, atq; iure prætorio, vel iure ciuili, & ad vicem illorum codicillo firmaui. Ego Cæſarius peccator dum debitum humanæ conditionis reddidero, cunctum monaſterium Arelatenſe S. Ioannis, quod ego condidi, ſub poteſtate Arelatenſis Pontificis canonicè ſit, hæredemq; meum eſſe volo ac iubeo. Cæteri, cæteræve exhæredes ſint. Totum quod cuiq; aut per hoc teſtamentum meum dedero, legauero, darive iuſſero, vt detur, fiat. Cæterum autem, Arelatenſem Epiſcoporum cohæredem meo monaſterio relinquo: quoſq; liberos quaſq; liberas eſſe iuſſero, liberi, liberæve ſint omnes.

XXIV. *Ego tamen cùm nihil de parentum bonis habuerim, hoc teſtamentum meum præſumere erubui: Illa tamen me ſententia compulit, vt pleroſq;*, Saluatoris formidandâ, quâ iniqui audituri ſunt dicentem, Ite in ignem æternum, pietatis affectu aliquid Eccleſiæ meæ contuliſſe. Et ne fortè poſt obitum meum aliqui de parentibus meis, exceptis iis rebus, quas illis pro elogiis donaro, inquietare præſumant, cui præſum, Eccleſiam: ideo hanc voluntatem meam tractare ampliùs deſideraui, quàm de parentibus meis, ne apud ipſum monaſterium præfatum, vel Pontificem Arelatenſis Eccleſiæ, præter id quod illis dedero ac dederim, præſumant requirere. Sancto & domino meo Archiepiſcopo, qui mihi indigno dignè ſucceſſerit, licet omnia in ſua poteſtate ſint, tamen ſi lubet, & dignum ducit, indumenta paſchalia, quæ mihi data ſunt, omnia illi ſeruiant, ſimul cum caſula villoſa & tunica, vel galnape, quod melius dimiſero. Reliqua verò veſtimenta mea excepto birro amiculari, mei tam clerici, quàm laici, cum gratia vel ordinatione domini Archiepiſcopi: ſibi, ipſo iubente, immo donante, diuidant. Ea verò quæ monaſterio antè per donationem contuli, nunc affirmo, & ſi cui aliquid per epiſtolam, aut per pitacium, aut verbo pietatis intuitu contuli, valere volo.*

*ſeu pleraſque

XXV. *Hoc etiam aſſuetè precor, quatenùs cellam, quam bonæ memoriæ Auguſtus ſubdiaconus in atrio S. Stephani euntibus parte dextrâ habuit, prouiſoribus monaſterii propter cuſtodiam illorum firmam D. Archiepiſcopus perpetuo dignetur iure concedere: ita vt eam ſibi ſuccedendam monaſterii prouiſores habeant. Et hoc ſpecialiter volo, & ita, domine Archiepiſcope, precor, ſiue prouiſorem ad monaſterium, ſiue presbyterum ad baſilicam S. Mariæ nullum alium habeat congregatio ſancta, niſi quem ipſa elegerit, vel ordinari petierit. Et licet de tua, D. Archiepiſcope, pietate præſumam; tamen ne fortè contra monaſterium noſtrum aliquorum ſuggeſtiones importunas habeatis, adiuro vos per Patrem & Filium & Spiritum ſanctum, & per tremendum diem iudicii, ne vnquam apud vos præualeat hoſtis antiquus, aut ancillas veſtras contriſtari acquieſcatis; aut aliquid illis auferri de iis, quæ poſſident, eiſq; contulimus, permittatis: quia Deo propitio non ſine diſcretione vel iuſtitia quibuſcumq; ſæcularibus iure directo res Eccleſiæ vendidimus; niſi hoc tantum, quod Eccleſiæ minùs vtile & infructuoſum eſt. Et quod animabus ſanctis & Deo vacantibus cum ſanctorum fratrum conſenſu vel ſubſcriptione tribuimus, perpetuo illis iure permaneat.*

XXVI. *Vos verò dominæ filiolæ, per S. Trinitatem inſeparabilem, & per Domini noſtri Ieſu Chriſti aduentum adiuro, vt Pontificem, qui mihi indigno, ordinante Deo, ſucceſſerit dignè, omni affectu vt dominum regatis, ac purâ mente diligatis, & ne per veſtram contriſtetis inobedientiam. Confidimus enim de Dei miſericordia, quod ita omnibus ſacerdotibus, quibus religionis collatio eſt, caſtum amorem impendat, vt nihil vobis, quod ad ſuſtentandum corpuſculum opus eſt, deeſſe permittant. Te iterum atque iterum, Pontifex optime, rogo gratiâ diuinâ præfati monaſterii vt curam maximam habeas, & famam illarum cum grandi pietate ſatagas prouideri. Quòd ſi alicuius perſona iniuſtum tibi dederit conſilium, cum auctoritate reſpondendum deprecor: quia hoc quod Epiſcopi agitur verbo, non ſolùm auferri non debet, verùm etiam nec omnino poteſt. tum præcipuè, quia & hoc ipſa S. Papæ Vrbicani ſuaſit auctoritas, vt hoc de te ſancto & domino meo Pontifice credam. Numquam enim apud te præualebit tam iniqua ſuggeſtio, vt contra iuſtam voluntatem qualiſcumque Antiſtitis pro meo ſtudio ſubſtantia ad te multum profecerit, & properè duplicata ſit. Additur ad hoc, quod Deus miſericors per paruitatem meam, etiam immunitatem tributorum, tam iuxta vrbem & infrà, quam etiam in ſuburbanis & villis ex maxima parte conceſſerit.*

Agellum igitur Ancharianum, vnde paruam particulam monaſterio dedimus, multa ſeruamus; nam plùs minùs centum aripennes vineæ & trecentorum modiorum campos reſeruauimus: ita, quod ſupradictum monaſterium, tantùm modiatas de terra, quam ego plantaui, habet modiatas quadraginta; & de vetere vinea vix triginta aripennes contulimus: Agellum Gallicumanum, Mercloanum, vel agellum Gemellos cum ſtagnis & paludibus, cum omni iure & termino ſuo: & paſcuum in campo Lapideo, vel ſi qua alia ſunt, vel campum in Triſinitto ſuper viam munitam, vel reliqua quæcumq; ſunt: agellum Oruelum, & agellum Martinatis, & agellum Siluanum. in quo eſt ſita Eccleſia S. Mariæ de Ratis, & agellum Miſtamanum cum omnibus ſibi pertinentibus paſcuis, paludibus, cum omni iure & termino ſuo ſanctæ tuæ Eccleſiæ reſeruauimus in ſtipendiis earum. Vnde te, S. Pontifex, adiuro, vt ſi Deus omnipotens per manus ſe timentium ſanctæ matri Eccleſiæ monaſterii ſanctarum virginum aliquod maius bonum dederit, tua ſancta dilectio vnum ab altero non diſiungat. Si verò (quod Deus non patiatur) congregatio ibi aut congregata non fuerit, aut fortè poſteà (quod abſit) cùm congregata fuerit, eſſe deſierit, ad matrem Eccleſiam reuertantur.

XXVII. *Hæc quidem ego, vt timori meo ſatisfacerem, ſcripſi. Nam abſit, vt de tua, piiſſime Pontifex, inſcientia inculperis: quia (vt ſupra iam dixi) pietas diuina conceſſit, vt per meam humilitatem immunitas Eccleſiæ in tot capitibus daretur. Quod monaſterio cum fratrum conſenſu dedimus, per hanc voluntatem meam confirmo. Ancillæ noſtræ Cæſariæ Abbatiſſæ, quem ipſa fecit, mantum maiorem, quem de cannabe fecit, dari volo. Domino meo Leoni presbytero manutergium dari volo. Domino meo Cypriano Epiſcopo mantum, & cunctorum* meliorem dari volo. Quicquid ſeruo meo Briciano contuli, nunc per hoc teſtamentum meum confirmo. Agritia puella mea propria libentiſſimè monaſterio S. Cæſariæ Abbatiſſæ ſeruiat: & verò* gariolas, quas illis vel parentibus eorum dedi, confirmo. Omnes cubicularios meos tibi, domine Epiſcope, coram Deo & Angelis eius commendo.* hactenus quæ reperiuntur teſtamenti S. Cæſarii, quod etſi non in aliis, in die ſaltem & Conſule, & ipſius Cæſarii atq; teſtium ſubſcriptione eſſe decurtatum, haud dubium eſſe poteſt: Cuius exemplar petitum ex archiuo Eccleſiæ Arelatenſis, exſcriptum per Claudium Saxi Notarium, accepimus ab Archidiacono Arelatenſis Eccleſiæ Franciſco Clareto Romæ cùm eſſet, à quo etiam nos accepturos complures eiuſdem S. Cæſarii epiſtolas, quæ in eodem archiuo aſſeruari dicuntur, ſpem magnam côcepimus: quòd ſi voti compotes facti fuerimus, eas, quæ hiſtoriæ rerum geſtarum inſeruire noſcentur, ſecundâ editio exhibebit.

*cinctorium melius

XXVIII. Quod autem ad idem teſtamentum ſpectat; audiſti monaſterium monialium, cui præerat ſancta eius ſoror Cæſaria, illud ipſum muniturn voluiſſe Cæſarium auctoritate Romani Pontificis: non aliud quidem illis verbis ſignificauit, vbi ait: *Et hoc ipſa ſancti Papæ Vrbicani firmauit auctoritas.* Scias verò, ad imitationem Sancti Cæſarii, qui Arelate erexit monaſterium monialium, paulò poſt Childebertum Francorum Regem quartum filium Clodouei ibidem Arelate ſtruxiſſe monaſterium monachorum, quod abſolutum à Vigilio Papa voluit Apoſtolicâ auctoritate firmari. extat de his epiſtola Sancti Gregorii Papæ

De alo monaſterio monachorum Arelatens.

ad Vri-

a Greg. lib. 7. epiſt. 113.

ad Virgilium Arelatenſem Epiſcopum [a]. Sed de eiuſmodi peti ſolitis & concedi ab Apoſtolica ſede priuilegijs alias dicendum erit: nunc in Cæſario verſetur oratio. Quoto autem ſuæ ſedis anno diem obierit, quòd æquè ſine careant quæ à Cypriano Epiſcopo eius diſcipulo ſunt ſcripta, haud conſequi licuit. Scripſit verò eius vitam idem auctor rogatus ab illius ſorore ſancta Cæſarea, ad quam extat inſcripta præfatio.

XXIX. ERROR EXPLODITVR DE TEMPORE CÆSARII.

Ad poſtremum verò duo, quæ inualuerunt de eodem S. Cæſario mendacia cauenda memineris: quorum alterum ſuperiùs deteximus atque confutauimus, dum non ad hæc tempora Symmachi, ſed floruiſſe anno ſexcenteſimo ſeptuageſimo, complures toto cœlo errantes dixêre; in quem errorem Gennadij ſcholiaſtes Suffridus, Trithemium incautè ſequens, impegit, dum nequaquam ab eo eſſe ſcriptum à Gennadio, ſed & Gennadium eam narrationem de ipſo ſuppoſitam exiſtimauit: Alterum verò illud eſt, quòd æquè mendaciter aſſeratur Cæſarius vltimus Epiſcopus, primus verò Archiepiſcopus Arelatēſis; quòd ſcilicèt Eccleſia Arelatenſis nonniſi ſub Cæſario à Romano Pontifice fuerit Archiepiſcopatûs munere inſignita: cùm tamen quæ dicta ſunt ſæpè ſuperiùs, id præter veritatem aſſeri manifeſtent. Nonnè Archiepiſcopalis ſedes erat, quæ ſub ſe habuit ſedes Epiſcopales? Nonne dictum eſt ſuo loco ſuperiùs, Saturninum Arelatenſem Epiſcopum collegiſſe Concilium ſubiectorū ſibi Epiſcoporum? Nonnè cùm de diœceſum iuribus altercatum eſſet inter duas ſedes Archiepiſcopales Viennenſem & Arelatēſem, in Concilio Taurinenſi decretum fuit, vt quiſq; ipſorum Archiepiſcoporum vicinioribus præeſſet Epiſcopis? Sunt & aliæ de his certæ probationes; ſed in adeò claris minimè immorandum. Fefellit puto ſimplices, quòd qui præceſſerunt Cæſarium Antiſtites Arelatenſes, non Archiepiſcopi nominati reperiuntur, ſed Epiſcopi: Verùm ſciant veterem nomenclaturam, quâ etiam Patriarchalium ſedium, immò & ipſius Romanæ Eccleſiæ Præſules æquè dici ſolebant Epiſcopi. At de Cæſario ſatis, quem inter cœlites receptum celebrat colitque Eccleſia Catholica anniuerſariâ repetitâ memoriâ die vigeſimaſeptimâ menſis Auguſti.

SEDES ARELATENSIS ARCHIEPISCOPALIS.

XXX. Quod vero reliquum eſt rerum Arelatenſium huius temporis dignum memoriâ, proſequamur. Quid enim vni ex Ducibus Theodorici agenti cuſtodiam ciuitatis diebus iſtis acciderit, haud prætermittendum putamus; quod Gregorius Turonenſis in libro de Gloria martyrum narrat his verbis [b]: *Aran* (inquit) *Theodorici Regis Italiæ Dux dum in Arelatenſi vrbe reſideret, extitit ei quidam Archipresbyter parochiæ Nemauſenſis inuiſus. Tunc feruens felle contra eum miſit pueros, dicens: Ite quantocyùs, & ligatis pedibus ac manibus adducite eum cum vi, vt cognoſcat, quod ſim dominus regionis huius. At illi non intellexerunt Archipresbyterum; putauerunt, quòd Archidiaconum iuſſiſſet adduci: & aſcenſis equitibus, venerunt ad vrbem, interrogantesq; de Archidiacono digito eis oſtenſus eſt: Erat enim hic Ioannes nomine, valde religioſus, & in archidiaconatu ſuo ſtudium docendi puerulos habens: apprehenſumq; pueri Ducis, ligatis manibus ac pedibus ſub aluo equi adduxerunt eum. Sed non deſiit virtus martyris Baudelij alumno proprio ſubuenire.*

b Greg. Turon. de glor. mart. lib. 1. c. 78.

QVID PER DVCEM THEODORICI PRÆSVMPTVM. ARCHIDIACONVS LOCO ARCHIPRESBYTERI CAPITVR.

XXXI. *Pueri verò iuxta portam,* Arelatenſis ſcilicèt ciuitatis, *cum eo manſionem habuerunt; quia iam obſeratis pro nocte portarum valuis, ingredi non potuerant. In ipſa verò nocte, Duce obdormiente, adeſt ei Archidiaconus per viſum dicens: Quid tibi, ò homo, culpabilis extiti, quòd me in hanc humilitatem reductum, cùm tali iuſſiſti iniuria accerſiri? Verè dicam tibi, quia non effugies iudicium Dei. At ille expergefactus, conſternatuſq; metu, exclamat ſuis: Inquirite, ſi pueri, quos Nemauſum direximus, iam venerunt. Interrogantesq; de muro vrbis, reſponderunt ſe adeſſe cum homine. Renunciant nuncij quæ audierant. Confeſtimq; Dux ait: Exhibete ad me hominem, quem adduxiſtis. Quod cùm factum fuiſſet, aſpiciens eum Dux, timore perterritus, ait: Archipresbyterum ego adduci præcepi, non Archidiaconum. Et proſtratus ad pedes eius ait: Indulge, quæſo, iniuriam delicti huius; quia non eſt in conſcientia mea, vt hæc paſſus fuiſſes. Et ſtatim dignis honoratum muneribus remiſit ad vrbem; quem in tanto timore pro ipſa martyris reuerentia dilexit in poſterum, vt decedente vrbis illius ſacerdote, ipſum ſacerdotem mandaret inſtitui. ſed nec Archipresbyterum ampliùs inquiri iuſſit.* hæc Gregorius de rebus Arelatenſibus.

DVX TERRITVS DIMITTIT CVM HONORE ARCHIDIACONVM.

XXXII. Quomodò autem idem Theodoricus Italiæ Rex Burgundionum regione potitus ſit potiùs arte, quàm armis, Procopius narrat [c], & quidem ſincerè, licèt tum ipſe, tum alij cum eo videantur errore lapſi, dum ante bellum Clodouei aduerſus Alaricum geſtum, id contigiſſe adfirmant. Etenim integras fuiſſe res Burgundionum, cùm Clodoueus aduerſus Alaricum parabat arma, litteræ [d] Theodorici ad ipſorum Regem Gundebadum ſcriptæ declarant, cùm eum rogat, vt in conciliandis inter ſe Alarico & Clodoueo laboret. Sed & Athalaricus Rex Italiæ, qui Theodorico ſucceſſit, dum Toli ſtrenui Ducis ſub ipſo Theodorico recenſet ſtrenuè facta, primò quidem miſſum ipſum fuiſſe poſt Alarici obitum ad defendendam Arelatenſem ciuitatem tradit, inde verò occaſione bellorū inter Burgundiones & Franchos ortorum ipſum prouinciam illam acquiſiuiſſe (vt dictum eſt) Theodorico. ſunt enim hæc ibi conſcripta [e]: *Mittitur igitur, Francho & Burgundio decertantibus, rurſus ad Gallias tuendas, ne quid aduerſa manus præſumeret, quod noſter exercitus impenſis laboribus vindicaſſet. Acquiſiuit Reipublicæ Romanæ, alijs contendentibus, abſq; vlla fatigatione prouinciam; & factum eſt quietum commodum noſtrum, vbi non habuimus bellicâ contentione periculum: Triumphus ſine pugna, ſine labore palma, ſine cæde victoria. Tantum ergo eius gloriæ debemus, quantum vtilitatis accepimus: quem & ille arbiter rerum largitione redditum iudicauit eſſe proſequendum, vt ibi fieret dominus poſſeſſionum, vbi vtilitatis publicæ procurauit augmentum.* hæc ibi de tanti Ducis induſtria.

c Procop. de bello Goth. li. 1.

d Apud Caſſiod. Var. lib. 3. epiſt. 2.

DE BELLO CLODOVEI CVM BVRGVNDIONIBVS.

e Apud Caſſiod. Var. lib. 8. epiſt. 10.

XXXIII. Sed quæ breuiori ſummâ ſubobſcurè perſtrinxit, Procopius elucidat [f], vbi primùm ait Franchos cum Gothis iniiſſe fœdus aduerſus Burgundiones pactis conuentis, Theodoricum verò ſuis ducibus cum exercitu ab Italia miſſis dediſſe in mandatis, vt moras in itinere tererent, donec cùm Burgundionibus Franchi pugnâſſent; qui ſi vincerent, tunc quàm celerrimè ſeſe ad eos conferrent communi victoriâ potituri. ſunt hæc ipſius verba: *Franchi intereà cum Burgundionibus ſoli manus conſeruêre; & cùm bellatum nauiter eſſet, magna vtrinq; fit cædes: nam pede collato, ad multum diei fortiter eſt prælium geſtum: ſed Franchi demùm vbi in fugam hoſtes penitùs vertêre, in vltimas, quas illi incolerent, terras fugârunt, vbi & fugientibus pleraq; erant & validiora ad receptum præſidia, quæ ſola his ſaluti fuere: cæteris hoſtes potiti. Hæc victoria vbi eſt ad aures Gothorum perlata, quàm celerrimè ad ſocios & victores ſe conferendo, ſui præſentiam faciunt: ab hiſq; increpiti, quòd prælio non tempore ſuo interfuiſſent, locorum cauſabantur difficultates, paratos ſe pactam pro pœna pecuniam ſtatim dependere: quâ ibidem depenſâ, terras ex hoſte captas, vti conuentum iam antè fuerat, cùm victoribus partiuntur. Qua in re cognita Theodorici prudentia eſt, qui ſine vlla ſuorum iactura, modico auro perſoluto, hoſtium ſibi loca parauerit.* hæc Procopius.

f Procop. de bell. Goth. lib. 1.

XXXIV. Sed quænam iſta præceſſerint, quibus in ſe Burgundiones diuinam concitarunt iram, Gregorius ita narrat, cùm martyris Iuliani miracula recenſet [g]: *Venientes* (inquit) *quidam de Burgundionibus ad Briuatenſem vicum, eum cum armorum multitudine copioſa circumdant: captoq; populo direpto miniſterio ſacroſancto, vltra amnem tranſeunt; & viros gladio interficere; reliquum vulgus ſorte diuidere parant. Tunc Hellidius quidam à Vellauo veniens, & (vt aiunt) commonitione columbæ alitis incitantis, ſuper eos irruit; hortatuſq; ſocios, ita hoſtes ad internecionem cecidit, vt captiuis laxatis, triumphans in laudem martyris, amne tranſmiſſo, ad beatam cellulam tamquam nouus Moyſes cum omni populo canendo reuertitur.* & paulò poſt: *Proſtratis ergò ab Hellidio hoſtibus, quatuor ex his per fugam dilapſi patenam & vrceum, qui Anax dicitur, in patriam deferunt, & diuiſam in tantis, vt erant, partibus patenam, vrceum Regi Gundebado ob gratiam exhibent conquirendam. Reliquum verò argentum Reginæ ſagacitas reperit; cui additis multis muneribus, loco illo ſancto reſtituit, fideliter inſinuans Regi, non oportere eum vt gratiam martyris ſancti propter*

g Greg. Tur. de Glor. mart. li. 2. c. 78.

BVRGVNDIONES DANT POENAS DE SACRILEGIO.

argen-

argenti paruitatem amitteret. hæc Gregorius de Burgundionibus, quorum Rex Gundebadus ſequenti anno defunctus ponitur: agemus de his ſuo loco.

XXXV. Compoſitus rebus bellicis, pace reddita, Clodoueus Pariſios profectus eſt, vbi contigit eum laborare corporis infirmitate: cumque ſpes ſalutis à medicis diu alita fruſtraretur, conſilio Tranquillini viri illuſtris & Archiatri, miſſis nuncijs, accerſiuit ſanctiſſimum virum [a] Seuerinum Agaunenſis monaſterij Abbatem, magni nominis apud omnes ſuæ ætatis virum: etenim excellenti miraculorum virtute fulgebat; cuius quidem facultatis in via egregium illud ſpecimen edidit, dum ad Niuernenſem perueniens ciuitatem, Eulalium Epiſcopum loquendi & audiendi priuatum ob morbum officio, ipſum viſitans, confeſtim reſtituit ſanitati. Pariſios inde ſe côferens, ad portam ciuitatis leproſum excubantem oſculo ſalutatum à lepra mundauit. Indeque ad Clodoueum perductus, ſuper ægrotantem Regem, præmiſſis precibus, imponens caſulam, quâ erat indutus, febrem eius medullis fixè inhærentem fugauit.

a Vitæ Seuerini Sur. tom. 1. die 11. Febr.

CLODOVEVS ÆGROTANS A S. SEVERINO SANATVR.

XXXVI Reſtitutus verò incolumitati Chriſtianiſſimus Princeps, flexis genibus Dei ſeruũ eſt veneratus: cui & ob gratiarum actionem illud præſtitit, vt quos vellet vinctos è carcere liberaret, & quantum vellet pauperibus ex regio acceptum theſauro erogaret. Cumq; detentus fuiſſet haud paucos dies Pariſijs, magnus factus eſt ad eum laborantium diuerſis morbis concurſus. Inde verò (vt antè diuinitùs admonitus fuerat) ad Nantonienſe caſtrum ſe contulit Deo ſpiritum redditurus: ſuſceptusq; eſt hoſpitio à presbyteris Paſchaſio & Vrſicino, qui eumdem viuentem omni charitatis officio ſunt proſecuti, & poſt obitũ eidem extrema perſoluerunt munera pietatis: in cuius memoriã poſteà Clodouei filius Childebertus nobile templum extruxit. hæc autẽ paucis perſtricta copioſe deſcripſit Fauſtus presbyter eiuſdẽ temporis ſcriptor. Porrò exaratum in tabulis Eccleſiaſticis nomen eiuſdem viri ſanctiſſimi Seuerini, anniuerſaria natalis diei commemoratione iugiter Eccleſia celebrauit.

IESV CHRISTI
Annus 509.

SYMMACHI PAP. Annus II. — ANASTASII IMP.19. THEODOR. REG.17.

I. QVINGENTESIMVS nonus Redemptoris annus nouo Conſulatu aperitur Importuni ſine collega: ita Caſſiodorus; ſed pro Importuno, Opportunum Marcellinus habet: at puto meliùs, Importunũ, vt ex Theodorici Regis epiſtola conſtat: Hic namq; ille videtur Importunus, quem Theodoricus Rex Italiæ auxit Patriciatûs dignitate, vt ad eũ data eiuſdem Regis epiſtola declarat [b], nec nõ alia eadem ex cauſa ad Senatum ſcripta [c], quâ etiam hunc ex Deciorum antiqua familia prognatum affirmat. Fuerunt cruenta huius auſpicia Conſulatus, dum in conſuetorum exhibitione munerum & editione Circenſium, fauẽs Conſul Venetæ factioni, in Praſinos ſe parum æquũ exhibuit: cuius rei gratiâ in eumdem Conſulem commotus ob cædem factam Theodoricus Rex ad Specioſum inter alia iſta reſcripſit [d]: *Populi itaq; nobis partis Praſinæ petitione ſuggeritur, dum ad noſtrum diſponerent Comitatum venire remedia conſueta poſcentes, ſe truculentas inſidias à Patricio Theodorico. & Importuno viro illuſtri Conſule pertuliſſe, ita vt vnus eorum defleatur extinctus,* &c.

DE CONSVLATV IMPORTVNI.

b Apud Caſſiod. Var. lib. 8. epiſt 1.
c Ib. epiſt 6.
d Apud Caſſiod. Var lib. 1. epiſt. 27.

II. Accidit enim, vt in conclamationibus illis Circenſibus in eoſdem iactatæ fuerint contumeliæ, quarũ cauſâ ijdem ſuos armâſſent in populum. Cuius rei indignè cauſâ factus reus idem conſul vnà cum Patricio ante Præfectum Vrbis Agapitum & collegam Cæcilianum cauſam dicere iuſſus eſt. De quo iudicio agens in dicta epiſtola Theodoricus Rex, contumelioſos coërceri mandans: *Teneatur* (inquit) *ad culpam quiſquis tranſeunti reuerentiſſimo Senatori iniuriam proterum inflixit, ſi malè optauit, cùm benè loqui debuit.* Sed quòd quælibet dicta contẽni debuiſſent, iſta mox ſubdit: *Mores autem graues in ſpectaculis quis requirat? Ad Circum neſciunt conuenire Catones. Quicquid illic à gaudenti populo dicitur, iniuria non putatur: locus eſt qui defendit exceſſum. Quorum garrulitas ſi patienter accipitur, ipſos quoq; Principes ornare monſtratur.*

CÆDES FACTA ROMÆ IN CIRCO.

III. Ad populum autem querentem idem reſcribens Theodoricus redarguit [e] eum de iactatis in Circo in Senatores conuicijs; cuius rei cauſâ ſtatuit, vt actione iniuriarum apud Vrbis Præfectum pulſari poſſet.

e Apud Caſſiod. Var. lib. 1. epiſt 31.

IV. Quales verò eſſe ſolerent benè compoſitæ more maiorum Circenſes acclamationes, ibidem verbis iſtis inſinuat: *Soletis enim aëra ipſa mellifluis implere clamoribus, & vno ſono dicere, quod ipſas quoq; belluas delectet audire: prolertis voces organo dulciores: & ita ſub quadam harmonia, citharæ concauum, theatrum per vos reſonat, vt ſonos poſſit quilibet credere, quàm clamores. Numquid inter iſta rixa decent, aut inflammata contentio? Abijcite furorem leſi, iram gaudentes excludite,* &c. Extant [f] de ijſdem ipſius Regis tum ad Senatum, tũ etiam ad Agapitum Vrbis Præfectum reſcripta; ex quibus quânam occaſione primordia huius ſint conflata diſſidij, ſic habeto:

ACCLAMATIONES CIRCENSES MVSICÆ.

f Apud Caſſiod. lib 1. epiſt. 30. 32. 33.

V. *Accidit enim, vt magni nominis Orientalis auriga Thomas, inde recedens, puto aliquam paſſus iniuriam ob Circenſes tumultus illos, quos anno ſuperiori pariter Conſtantinopoli accidiſſe diximus, Romam venerit: quem Theodoricus Rex menſtruis largitionibus honeſtandum cenſuit: de quo illud ſatis ex verbis eiuſdem Regis in epiſtola ad Fauſtum [g]: Frequentia palmarum enim dici faciebat maleficum: inter quos magnum præconium videtur eſſe, ad talia crimina peruenire. Neceſſe eſt enim ad peruerſitatem magicam referri, quando victoria equorum meritis nec poteſt applicari.* paſſus hic enim videtur inuidiam, cuius cauſâ illa fuerit conflata diſcordia. Poſt hæc autem iſta mox ſubdit idem Rex de ſpectaculorum malis: *Spectaculum expellens grauiſſimos mores, inuitans leuiſſimas contentiones, euacuator honeſtatis, fons irrigans iurgiorum, quod vetuſtas quidem habuit ſacrum, ſed contentioſa poſteritas fecit eſſe ludibrium,* &c. deteſtatur Rex barbarus, quod tamen præſtare cogebatur inuitus: nam ad finem epiſtolæ: *Hæc nos fouemus neceſſitate populorum: imminentium, quibus votum eſt ad talia conuenire, dum cogitationes ferias delectantur abijcere.* & in fine: *Expedit interdum deſipere, vt populi poſſimus deſiderata gaudia continere.* hæc ipſe quidem, poſtquàm eâdem epiſtolâ Circi & Circenſium ludorũ Gentilitia ſacra pandit, prorſus indigna, quæ à populo Chriſtiano frequentarentur.

DE THOMA AVRIGA.

g Apud Caſſiod. Var. lib. 3. epiſt 51.

CIRCENSIA DETESTATVS THEODORICVS CVR EADEM CELEBRET.

VI. Certum eſt enim, omnes vbique locorum, ſiue in Oriẽte, ſiue in Occidente, ſanctiſſimos Patres ſuis ipſorum côcionibus atq; etiam ſcriptis ſedulo ſtudio iugiq; inſtantiâ declamâſſe aduerſus Chriſtianos ſpectacula frequentantes, & quantò magis edentes? Adeo namque ea maiores ſemper deteſtatos eſſe. Saluiano auctore diximus, vt non ſinerent, quemquam tingi ſacro baptiſmate, niſi ſolemni ritu abrenuncians Satanæ & pompis eius, ſpectaculis pariter diſertis verbis ſe renunciare profiteretur. At vindex periurij Deus, & præuaricationis vltor, cùm nec per Wiſigothos, Wandalos, Erulos, & Oſtrogothos Romanam vrbem inuadentes eiuſmodi ſpectacula è Gentilitia ſuperſtitione manantia aboleri potuiſſe conſpiceret, immiſit in Vrbis diuturnam obſidionem, factumq; vt intenris mœnibus ciuibus, exoleuerint Circenſes ludi, iãq; friguerit ardens libido illa parandorum ſpectaculorum, ſicque factum, vt huiuſmodi officinæ dæmonum penitus vacuæ redderentur, vt non eſſet amplius qui huiuſmodi diabolicas nundinas frequentaret. At de his hactenùs.

VII. Eodem anno, ſecunda currente Indictione, Alamundarus Saracenorum Rex collectis copijs incurſans Arabiam & Palæſtinam, ſanctis monachis nônihil moleſtiæ intulit. Hæc autem quomodò ſe habuerint, auctore Cyrillo huius temporis res geſtas hiſtoriâ proſequente narremus [h]. Cum enim de Ioanne Silentiario agit, de quo & nos ſuperiùs, hæc de his habet: *Eodem verò tempore Ala-*

h Apud Sur. die 13. Martij.

mun-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN